

I den danske bistand til vores naboregion i Central- og Østeuropa søger vi først og fremmest at bidrage til en generel demokratisering samt økonomisk og politisk stabilitet.

Dette har ikke mindst betydning for landenes evne til at iagttage og respektere deres befolkningsgruppers behov og rettigheder. Det er naturligt vigtigt, at de oprindelige folk ikke glemmes i denne indsats. Et særlig vigtigt element vil i den forbindelse være de oprindelige folks muligheder også i den del af verden for at etablere og styrke deres egne organisationer.

Som et eksempel på danske indsatsområder kan jeg nævne integration af mindretal, forbedring af marginaliserede befolkningsgruppers forhold, herunder blandt andet i relation til romabefolkningen, samt målrettet styrkelse af ikkestatslige organisationer.

Der er i alle tilfælde tale om målsætninger, der er relevante i forbindelse med støtte til oprindelige folk. Støtte til konkrete projekter rettet mod oprindelige folk er således på ingen måde udelukket. Tværtimod er det regeringens indstilling, at vi kan forøge støtten til oprindelige folk og deres organisationer i Central- og Østeuropa, herunder Rusland.

Jeg har hidtil beskæftiget mig med den danske støtte til oprindelige folk inden for rammerne af vores bilaterale bistand og vil derfor benytte den resterende del af min taletid til at sige lidt om det multilaterale arbejde.

Det helt centrale omdrejningspunkt i den forbindelse er FN-tiåret for oprindelige folk. Tiåret har overskriften »Partnership in Action«, hvilket understreger ambitionen om, at verdens stater og oprindelige folk sammen skal søge løsninger på en række fælles udfordringer.

FN har selv defineret menneskerettigheder og miljø, udvikling, uddannelse – uddannelse som et område i særlig fokus. Der er udarbejdet et aktivitetsprogram for tiåret, og FN's Højkommissær for Menneskerettigheder er udpeget som dets koordinator.

Politisk har interessen især samlet sig om to opgaver, nemlig arbejdet med en verdenserklæring for oprindelige folks rettigheder og etablering af et permanent forum for oprindelige folk i FN-regi.

I opfølgning af FN's Verdenskonference om Menneskerettigheder i Wien i 1993 blev det vedtaget at udarbejde en erklæring om oprindelige folks rettigheder. Udarbejdelsen af et udkast til erklæring er siden blevet henlagt til en arbejdsgruppe under FN's Menneskerettigheds-

kommission, og denne arbejdsgruppe mødes en gang om året.

I en årrække skete der ikke særlig store fremskridt i dette arbejde på grund af uenighed om grundlæggende koncepter i forholdet mellem kollektive og individuelle rettigheder, retten til selvbestemmelse. Nogle regeringer gav udtryk for det synspunkt, at erklæringen kun skulle fokusere på oprindelige folks individuelle rettigheder, idet det blev hævdet, at de internationale menneskerettighedskonventioner udelukkende er baseret på at fremme og beskytte individuelle rettigheder.

Siden 1998 har drøftelserne dog været præget af reel dialog og substans, ligesom der er en bygdende åbenhed hos visse oprindelige folk også over for ændringer i den tekst, der ligger til grund for arbejdsgruppens virksomhed.

Arbejdet er nu på vej ind i en mere aktiv fase og bevæger sig fra procedurespørgsmål til egentlig substans, hvilket også afspejles i øget regeringsdeltagelse.

Danmark har spillet en væsentlig rolle som forsøg på at bygge bro mellem regeringerne og de oprindelige folk. Alligevel må det nok erkendes, at enighed om et erklæringsudkast fortsat har lange udsigter.

Resolutioner vedrørende oprindelige folks rettigheder er faste dagsordenspunkter på FN's generalforsamling og i FN's Menneskerettighedskommission.

Etablering af et permanent forum for oprindelige folk er, synes jeg, et utroligt godt eksempel på dansk-grønlandsk samarbejde i internationalt regi. Grønlands hjemmestyre fortjener at blive fremhævet for først at have lanceret ideen om at skabe en platform, hvor oprindelige folk inden for rammerne af FN-systemet kunne mødes og udveksle erfaringer i et ligeværdigt samarbejde med stater.

Vi præsenterede første gang ideen på Verdenskonferencen for Menneskerettigheder i Wien i 1993, hvor det lykkedes os at få sat spørgsmålet på den internationale dagsorden, ligesom vi fik sat punktet på aktivitetsprogrammet for FN's tiår.

Siden har hjemmestyret og regeringen i et tæt parløb arbejdet for, at dette forum blev etableret. Vejen har været meget lang, og den har bestemt også været trang fra tid til anden. Mange regeringer har været skeptiske, mange repræsentanter for oprindelige folk har været – forståeligt – utålmodige.